

Список літератури

1. Забродська, Г. І. Людський фактор на підприємствах роздрібної торгівлі [Текст] / Г. І. Забродська // Схід. – Донецьк, 2010. – № 1 (101). – С. 69–74.
2. Забродська, Г. І. Динаміка кризових чинників макrorівня, що формують «людський фактор» підприємств України, [Текст] / Г. І. Забродська // Економічний простір : збірник наукових праць. – Дніпропетровськ, 2008. – № 18. – С. 135–143.
3. Забродська, Г. І. Основи управління «людським фактором» в системі антикризового управління підприємства [Текст] / Г. І. Забродська // Вісник національного університету «Харківський політехнічний університет»: збірник наукових праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків, – 2008. – № 50. – С. 41–49.
4. Забродська, Г. І. Наукові основи визначення механізму формування «людського фактора» антикризового управління підприємства роздрібної торгівлі [Текст] / Г. І. Забродська // Економіка: проблеми теорії та практики. – Дніпропетровськ, 2009. – Вип. 249 : в 6 т. – Т. 4. – С. 856–868.
5. Забродська, Г. І. Застосування мультиплікативних моделей у механізмі формування людського фактора антикризового управління на підприємствах роздрібної торгівлі [Текст] / Г. І. Забродська // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : зб. наук. пр. :- Харків, 2009. – Вип. 2 (10). – С. 389–397.
6. Забродська, Г. І. Інтегральна оцінка стану формування «людського фактора» в підприємствах роздрібної торгівлі на основі Методу аналізу ієрархій [Текст] / Г. І. Забродська // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : зб. наук. пр. : у 2 ч. – Харків, 2009. – Вип. 1 (9). – Ч. 1. – С. 406–416.

Отримано 31.03.2010. ХДУХТ, Харків.

© Г.І. Забродська, 2010.

УДК 336.11:004

І.В. Руденко, канд. екон. наук

М.В. Колодач, наук. співроб.

О.К. Кухарьонюк, доц.

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Розглянуто методики аналізу фінансових результатів діяльності підприємства та технології використання інтерактивної табличної системи "Аналіз" для автоматизації розрахунків. У системі реалізовано не тільки традиційну методику аналізу, а й зроблено акцент на методиках маржинального аналізу прибутку, аналізу беззбитковості та фінансової стійкості, застосу-

вання яких дозволяє більш ефективно управляти рівнем прибутковості продукції.

Рассмотрены методики анализа финансовых результатов деятельности предприятия и технология использования интерактивной табличной системы "Анализ" для автоматизации расчетов. В системе реализована не только традиционная методика анализа, но и сделан акцент на методиках маржинального анализа прибыли, анализа безубыточности и финансовой стойкости, применение которых позволяет более эффективно управлять уровнем прибыльности продукции.

The methods of analysis of financial results of activity enterprises and technology of the use of interactive tabular application "Analysis" for automation of calculations, are considered. In the system realized not only traditional method of analysis but also an accent is done on the methods of marginal analysis arrived, break-even and financial firmness analysis, application of which allows more effectively to manage the level of profitability of products.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Оперативна підготовка й обґрунтування оптимальних управлінських рішень не можливі без такої методики економічного аналізу, яка б відповідала сучасним умовам господарювання.

Існуючі методики аналізу прибутку в системі управління діяльністю підприємств, розроблені вітчизняними та зарубіжними фахівцями з економічного аналізу, є досить трудомісткими через велику кількість обчислювальних операцій. Особливо це стосується тих підприємств, які мають великий асортимент продукції.

Автоматизація розрахунків дозволяє заощаджувати час, сприяє підвищенню оперативності та обґрунтованості управлінських рішень, що приймаються.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фінансові результати та методи їх аналізу є предметом пильної уваги науковців і практиків. Вагомий внесок у вирішення і розробку методики аналізу фінансових результатів зробили такі вітчизняні вчені, як: М.Г. Чумаченко, М.В. Кужельний, Т.В. Головка, В.І. Оспішев, І.Б. Чернікова, С.В. Сагова, К.І. Редченко, П.Л. Гордієнко, П.Ю. Буряк, М.В. Римар, М.Т. Бець, М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток, В.О. Подольська, О.В. Яріш та ін. Серед зарубіжних вчених слід назвати Л.І. Кравченко, М.І. Баканова, Г.В. Савицьку, Р.С. Сайфуліна, А.Д. Шеремета, Н.П. Любушина, Є.Ф. Брігхем та ін.

Віддаючи належне науковим напрацюванням вітчизняних та зарубіжних вчених, слід відзначити, що питання використання інформаційних технологій під час аналітичної оцінки фінансових результатів потребують подальшого наукового дослідження. Значною мірою це

пов'язано з тим, що у літературних джерелах відсутня єдність методичних підходів щодо автоматизації розрахунків. Крім того, в умовах невизначеності ринкових ситуацій та їх досить швидких змін, що все більше впливають на економіку України, стає необхідним досить гнучкий підхід під час використання тих чи інших інформаційних технологій. Це зумовило актуальність і цільову спрямованість дослідження.

Мета та завдання статті. Метою статті є опис існуючих методик аналізу фінансових результатів діяльності підприємств торгівлі та представлення нового підходу до проведення автоматизованих розрахунків за допомогою інтерактивної табличної системи (ІТС) "Аналіз". Відповідно до мети завданнями наукового дослідження є порівняння існуючих методик аналізу фінансових результатів та їх реалізація в ІТС "Аналіз".

Виклад основного матеріалу дослідження. Як відомо, управління фінансовими результатами можливе лише за умови проведення їх детального аналізу: ретроспективного і перспективного.

Останнім часом великого значення набули аналіз безбитковості та фінансової стійкості й методика маржинального аналізу прибутку, в основу яких покладено вивчення пропорцій та зв'язків між найважливішими показниками діяльності підприємства. На відміну від методики аналізу фінансових результатів, яка застосовується у традиційному економічному аналізі, названі методики дозволяють повніше враховувати взаємозв'язки між показниками, точніше вимірювати вплив факторів, а також прогнозувати величину прибутку.

Слід зазначити, що проведення аналізу безбитковості та фінансової стійкості, а також маржинального аналізу прибутку тільки за загальним обсягом продукції не дає повної інформації для досягнення цілей управління. Аналіз прибутку за окремими видами продукції дозволяє науково обгрунтовано планувати раціональний асортимент продукції з точки зору підвищення рівня її прибутковості. Це, у свою чергу, сприяє ефективнішому управлінню фінансово-господарською діяльністю.

Рекомендовані методики аналізу фінансових результатів можуть бути застосовані також в оперативному економічному аналізі, що надасть можливість повсякденно визначати показники рентабельності окремих видів продукції, їх безбитковість та рівень фінансової безпеки. Це, у свою чергу, дозволить оперативно контролювати процес формування прибутку, а в разі небажаних відхилень або зміни умов зовнішнього середовища – своєчасно реагувати і втручатися у хід діяльності підприємства.

При всій значущості запропонованих методик аналізу фінансових результатів вони є досить трудомісткими через велику кількість обчислювальних операцій (особливо для підприємств із великим асортиментом продукції) і займають дуже багато часу. Розв'язання ж завдань економічного аналізу фінансових результатів із застосуванням комп'ютерних технологій дозволяє не тільки заощадити час, але й сприяє підвищенню оперативності прийняття управлінських рішень.

Розглянемо можливості ІТС "Аналіз" для розв'язання задач з економічного аналізу фінансових результатів.

Система дозволяє здійснювати автоматизовані розрахунки за наступними методиками:

- аналіз фінансових результатів діяльності підприємств (вітчизняний досвід);
- маржинальний аналіз прибутку;
- аналіз беззбитковості та фінансової стійкості.

Аналіз фінансових результатів передбачає оцінку динаміки основних показників господарської діяльності; розрахунок впливу основних факторів на зміну прибутку від реалізації; факторний аналіз загального фінансового результату до оподаткування. Оцінка динаміки показників господарської діяльності може бути проведена не тільки у діючих, але й у порівнюваних цінах, для чого додатково вводяться індекси цін.

Проводячи факторний аналіз прибутку від реалізації, можна застосовувати не тільки традиційну методику розрахунку впливу факторів, але й нетрадиційну, яка передбачає факторний аналіз кожного з формуючих прибуток елементів.

Щодо маржинального аналізу прибутку, то системою передбачається його проведення як у випадку реалізації одного виду або однорідної продукції, так і в умовах багатоасортиментної реалізації. У випадку реалізації одного виду продукції маржинальний аналіз прибутку охоплює розрахунок суми та рівня маржинального доходу підприємства, які обчислюються у базисному і звітному періодах, а також маржинальний аналіз прибутку від реалізації. Під час маржинального аналізу прибутку методом повних ланцюгових підстановок розраховується вплив таких факторів, як кількість реалізованої продукції, її ціна, собівартість одиниці реалізованої продукції, змінні витрати на одиницю продукції та постійні витрати. В умовах багатоасортиментної реалізації маржинальний аналіз прибутку передбачає, крім уведення необхідних даних, факторний аналіз рівня маржинального доходу і прибутку від реалізації.

Третім напрямом аналізу фінансових результатів є аналіз беззбитковості та фінансової стійкості, що передбачає розрахунок точки беззбитковості та її факторний аналіз; побудову графіку взаємозв'язку між товарооборотом, витратами і прибутком; визначення зони фінансової безпеки. Аналіз беззбитковості і фінансової стійкості може бути проведений як аналітичним, так і графічним способами.

Після введення необхідних даних у табличну форму ІТС "Аналіз" (рисунок 1) і проміжних розрахунків (рисунок 2), результати *аналітичного способу* аналізу беззбитковості та фінансової стійкості в умовах багатоасортиментної продукції заносяться у таблицю 3 (рис. 2).

Вхідні дані про реалізацію продукції											
№ з/п	Продукція	Кількість продукції, од.		Ціна продукції, грн. од.		Сопівартість, одиниць реалізованої продукції, грн. од.		Зініні витрати, грн. од.		Структура реалізації, частка од.	
		Базисний період	Звітний період	Базисний період	Звітний період	Базисний період	Звітний період	Базисний період	Звітний період	Базисний період	Звітний період
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Доповнити від пр-ції										
1	Буренина	727	710	2,25	2,40	1,37	1,44	0,30	0,31	0,20	0,23
2	Асорт з сиром: сирич	1398	1435	2,00	2,28	1,07	1,22	0,41	0,43	0,39	0,37
3	Котлета по-київськи	561	443	5,50	5,00	3,53	3,95	1,23	1,33	0,16	0,14
4	Салат "Восторг"	886	790	3,10	3,50	1,55	1,75	0,55	0,50	0,25	0,26
	Разом	3572	3078							1,00	1,00
	Вилучити від пр-ції										

Рисунок 1 – Форма для введення вхідних даних у систему "Аналіз"

Вхідна інформація для аналізу (проміжна таблиця)										Доповнені розрахунки			
№ з/п	Продукція	Обсяг товарообороту, грн. од.		Структура товарообороту, частка од.		Рівень маржинального доходу, %		Рівень маржинального доходу з урахуванням структури, %		Гривні 5	Гривні 7	Гривні 6	Гривні 8
		Базисний період	Звітний період	Базисний період	Звітний період	Базисний період	Звітний період	Базисний період	Звітний період				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
	Експортувати дані												
1	Буренина	1635,79	1704	0,16	0,16	+0,258	+0,271	+0,041	+0,048	0,04	0,05		
2	Асорт з сиром: сирич	2796	2587,3	0,27	0,27	+0,260	+0,276	+0,071	+0,074	0,07	0,07		
3	Котлета по-київськи	3085,5	2558	0,30	0,27	+0,116	+0,158	+0,035	+0,032	0,03	0,03		
4	Салат "Восторг"	2746,6	2765	0,27	0,28	+0,323	+0,323	+0,086	+0,084	0,08	0,08		
	Разом	10263,3	9794,3	1,00	1,00	0,23	0,25	+0,233	+0,247	0,23	0,25		

Рисунок 2 – Форма для введення проміжних розрахунків

Графічний метод наочно відтворює суть розрахунку, за яким будується графік, що показує залежність між товарооборотом (Т), витратами (В) і прибутком (П) (рисунок 4). На схрещенні лінії товарообігу з лінією загальних витрат знаходиться точка беззбитковості (T^B), ліворуч від якої міститься зона збитків, а праворуч – зона прибутків.

Показники беззбитковості і фінансової безпеки багатоасортиментної продукції підприємства				
№ з/п	Показник	Одиниця виміру	Базисний період	Звітний період
1	2	3	4	5
1.	Фактичний обсяг товарообороту	прош. од.	10263,85	9714,8
2.	Середній рівень маржинального доходу	% до обігу	+0,233	+0,247
3.	Постійні витрати	прош. од.	600	640
4.	Прибуток від реалізації	прош. од.	1793,7	1759,6
5.	Рентабельність продукції	%	17,5	18,1
6.	Точка беззбитковості	прош. од.	2572,8	2591,1
7.	Зона фінансової безпеки	прош. од.	7691,1	7123,7
8.	Рівень зони фінансової безпеки	% до обігу	74,9	73,3

Рисунок 3 – Форма для виведення результатів аналізу беззбитковості та фінансової стійкості в умовах багатоасортиментної продукції

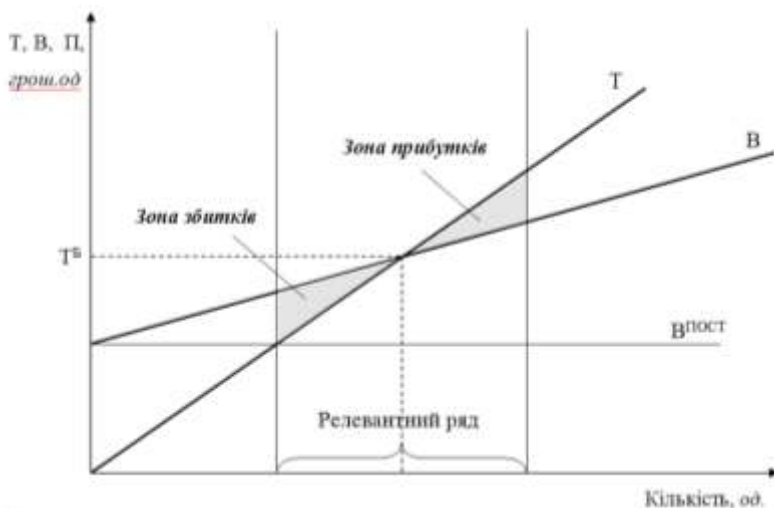

Рисунок 4 – Графік залежності між товарообігом, витратами та прибутком

Таким чином, за графіком можна визначити зону безпеки підприємства, тобто перевищення фактичного обсягу товарообороту над обсягом реалізації в точці беззбитковості.

Висновки. Запропонована методика економічного аналізу фінансових результатів за допомогою інтерактивної табличної системи "Аналіз" дозволяє досягти таких результатів:

– повніше враховувати взаємозв'язки між показниками, точніше вимірювати вплив факторів, а також прогнозувати величину прибутку;

– науково обгрунтовано планувати раціональний асортимент продукції з точки зору підвищення рівня її прибутковості, що сприяє ефективнішому управлінню фінансово-господарською діяльністю;

– враховувати фактор ризику, що є дуже важливим в умовах конкуренції та ринкової нестабільності;

– значно скоротити час для проведення аналітичних розрахунків, що надасть можливість своєчасно приймати необхідні управлінські рішення щодо оптимізації величини прибутку.

Список літератури

1. Гаркуша, Н. М. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств торгівлі [Текст] : навч.-метод. посібник / Н. М. Гаркуша, І. В. Руденко. – Х. : ХДУХТ, 2005. – 98 с.

2. Гордієнко, П. Л. Стратегічний аналіз [Текст] : навч. посібник / П. Л. Гордієнко. – К. : Алерта, 2006. – 404 с.

3. Воронкова, А. Е. Діагностика стану підприємства: теорія і практика [Текст] : монографія / А. Е. Воронокова. – Х. : ІНЖЕК, 2006. – 448 с.

4. Швиданенко, Г. О. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства [Текст] : монографія / Г. О. Швиданенко, О. І. Олексюк. – К. : КНЕУ, 2004.

Отримано 31.03.2010. ХДУХТ, Харків.

© І.В. Руденко, М.В. Колодач, О.К. Кухарьонов, 2010.

УДК 658.155

Н.О. Власова, канд. екон. наук, проф.

П.В. Смірнова, канд. екон. наук, ст. викл.

КОЕФІЦІЄНТНИЙ АНАЛІЗ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

Обгрунтовано систему показників, яка дозволяє визначити ефективність структурування грошових потоків за видами діяльності з точки зору рівня ліквідності та платоспроможності торговельних підприємств.

Обоснована система показателей, которая позволяет определить эффективность структурирования денежных потоков по видам деятельности с